МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

Факультет — Економіко-гуманітарний

Кафедра — **Філософія та українознавство**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

професор _____ Анатолій РАДКЕВИЧ

«_____» _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

ЕКЗИСТЕНЦІЙНА АНТРОПОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти – другий **(магістерський)**

Статус дисципліни – вибіркова

Обсяг – 3 **кредити ЄКТС**

Дисципліна є компонентною освітньої програми:

Шифр галузі	Код і назва спеціальності	Назва ОП	Код навчальної дисципліни
03 Гуманітарні науки	033 Філософія	Філософська антропологія	ВК 17

Форма підсумкового контролю – **залік**

Дніпро

2022

Розробник робочої програми, доцент, к.ф.н Володимир ХМІЛЬ

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри філософії та українознавства від «27» 01 2022 р. протокол № 9

Завідувач кафедри, професор, д.ф.н. Володимир ХМІЛЬ

Розглянуто та схвалено вченою радою факультету «Економіко-гуманітарний»
«23» 02 2022 р. протокол № 4

Голова вченої ради, доцент Тетяна ПОЛІШКО

ПОГОДЖЕННЯ:

Робоча програма дисципліни відповідає нормативам навчального плану

Керівник навчального відділу Людмила АНДРАШКО

«24» 02 2022 р.

Робоча програма дисципліни відповідає вимогам нормативно-методичних документів

Керівник навчально-методичного відділу Сергій ГРИШЕЧКІН

«24» 02 2022 р.

2

1.Мета навчальної дисципліни

На межі XIX і XX століть, в епоху кризи класичних філософських систем, у рамках екзистенційної філософії формується особливий погляд на проблему людини, яка протистоїть теологічним, матеріалістичним, психоаналітичним її трактуванням. *Метою* курсу «Екзистенційна антропологія» є розвиток можливості вільного вчинку, уміння безкомпромісно виявляти власні принципи і мотиви існування та діяльності, реалізуючи таким чином свої здібності та таланти.

Метою дисципліни є досягнення компетентностей, які засновані на зазначених в освітньо-професійній програмі:

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК1.Здатність використовувати історико-філософську спадщину в осмисленні та розв'язанні дослідницьких проблем.

ФК2. Усвідомлення зв'язків філософської спеціалізації з іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками.

ФК3.Здатність формулювати та аргументувати актуальні філософські ідеї, доказово й обґрунтовано викладати результати дослідження.

ФК5.Здатність критично працювати з філософськими текстами, застосовувати різні методи аналізу та інтерпретації.

ФК6. Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань.

ФК8.Здатність викладати філософські дисципліни у закладах вищої освіти.

ФК9. Здатність здійснювати аналітичне обґрунтування та інформаційно-організаційний супровід професійної діяльності.

У процесі вивчення антропології формувати у магістрів необхідно "соціальні навички" (Soft skills):

Особистісні: уміння керувати власним часом (Тайм-менеджмент) (ОН1), здатність приймати рішення (ОН2), уміння чітко формулювати цілі (ОН3), позитивне мислення (ОН4)

Комунікаційні: здатність чітко формулювати свою думки (КН1), уміння модерувати обговорення (КН2), здатність відповідати аргументовано (КН3), дотримуватися принципу об'єктивності (КН4).

Управлінські: уміння працювати в команді (УН1), запобігати конфліктам (УН4)

2 Міждисциплінарні зв'язки

Дисципліни, вивчення яких спирається на дисципліну «Екзистенційна антропологія»	
ВК 18	Феноменологія чоловічого та жіночого в європейській культурі

3 Очікувані результати навчання

Дисципліна «Екзистенційна антропологія» повинна забезпечити такі результати навчання (згідно з ОПП).

Програмні результати навчання (ПРН)
ПРН1. Здійснювати інтелектуальний пошук, виявляти і критично осмислювати актуальні проблеми сучасної філософської думки, розробляти їх в рамках власного філософського дослідження.

ПРН4. Пропонувати та обґрунтовувати нові підходи до розв'язання задач і проблем. ПРН5. Використовувати методологію та пізнавальні засоби, що властиві філософії та її застосуванням. ПРН7. Критично осмислювати, аналізувати та оцінювати філософські тексти, застосовувати релевантні методи їх аналізу та інтерпретації. ПРН8.Розуміти зв'язки філософії з іншими напрямами філософського дискурсу та іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками. ПРН13. Розробляти і реалізовувати наукові та/або прикладні проекти у сфері філософії та з дотичних міждисциплінарних проблем. ПРН15. Розробляти і викладати філософські дисципліни в закладах освіти.

Очікувані результати навчання (ОРН), які повинні бути досягнуті після опанування дисципліни «Екзистенційна антропологія»

№	ОРН	Рівень	Шифр ПРН
1	Магістр повинен здійснювати інтелектуальний пошук, виявляти і критично осмислювати актуальні проблеми сучасної філософської думки, розробляти їх в рамках власного філософського дослідження.	III IV	ПРН1
2	Пропонувати та обґрунтовувати нові підходи до розв'язання задач і проблем.	Ш	ПРН4.
3	Використовувати методологію та пізнавальні засоби, що властиві філософії та її застосуванням.	III	ПРН5
4	Критично осмислювати, аналізувати та оцінювати філософські тексти, застосовувати релевантні методи їх аналізу та інтерпретації.	IV	ПРН7.
5	Розуміти зв'язки філософії з іншими напрямами філософського дискурсу та іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками.	II	ПРН8.
6	Аналізувати, оцінювати і прогнозувати соціальні, політичні, економічні та культурні процеси із застосуванням фахових знань та спеціалізованих навичок розв'язання складних задач філософії.	III IV	ПРН11.
7	Розробляти і реалізовувати наукові та/або прикладні проекти у сфері філософії та з дотичних міждисциплінарних проблем.	III	ПРН13.
8	Розробляти і викладати філософські дисципліни в закладах освіти.	III	ПРН15.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

A	Магістр логічно вибудовує відповідь на теоретичне питання, виявляє виразну власну позицію щодо основних етико-філософських концептів і демонструє уміння розглядати проблему в загальному контексті історичного підходу, уміє порівнювати і оцінювати різні філософські та наукові підходи.
B	Магістр логічно вибудовує відповідь на теоретичне питання, вільно оперує знанням етико-філософських теорій і концепцій, уявляє та оцінює різні підходи до даної проблеми, підтверджує теоретичні положення прикладами, проте, характерна недостатня інтеграція знань для обґрунтування концептуального підходу і пояснення протиріч

C	Магістр недостатньо логічно вибудовує відповідь на теоретичне питання, проте уявляє та оцінює різні етико-філософські підходи до даної проблеми, підтверджує теоретичні положення прикладами.
D	Магістр має труднощі в розкритті етико-філософських теорій і концепцій, висунуті положення недостатньо аргументуються, не розкривається сутність відмінностей концептуальних підходів.
E	Магістр має значно труднощі в розкритті етико-філософських теорій і концепцій, висунуті положення недостатньо аргументуються, не розкривається сутність відмінностей концептуальних підходів.
F	Магістр не володіє знаннями щодо основних етико-філософських теорій і концепцій.

5. Види діагностування результатів навчання

Вид контролю	Бал
ПК1	50
ПК2	50
Підсумковий контроль	залік

6. Розподіл навчального часу для денної форми навчання

Форми освітнього процесу	2семестр		Усього	
	І половина	ІІ половина		
	годин	годин	годин	кредит ECTS
Загальний обсяг за навчальним планом	**45**	**45**	**90**	**3**
Навчальні заняття:	**16**	**16**	**32**	
– лекції	16	16	32	
Самостійна робота:	**29**	**29**	**58**	
– підготовка до навчальних занять	8	8	16	
– опрацювання розділів програми, які не розглядаються під час аудиторних занять	8	8	16	
– підготовка до контрольних заходів	13	13	26	
Підсумковий контроль		залік		

7. Зміст дисципліни

Тема Заліковий модуль 1	Обсяг години	Соціальні навички

Лекція		
Тема № 1. Предмет «Екзистенційної антропології». Місце екзистенціалізму в сучасній антропології	2	УН1
Лекція № 2. Онтологічні підвалини людського буття та його екзистенціали	2	
Лекція № 3 Релігійна антропологія та екзистенціальні проблеми людини	2	УН13
Тема № 4 . Екзистенційна антропологія Кіркегора	2	
Лекція № 5 Сучасна антропологічна ситуація: розширення поля екзистенціалів в сучасній філософії.	2	ОН5
Лекція № 6 Діалогічна філософія: Бубер, Бахтін	2	
Лекція № 7 Проблема Іншого у сучасній філософії	2	
Лекція № 8 Ясперс про просвітлення екзистенції	2	УН1
Усього лекцій	16 год	
Перша половина. Самостійна робота	29	
Підготовка до аудиторних занять	8	
Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях – Екзистенційна філософя Марселя. Проблема екзистенції у вченні Гайдеггера.	8	ОН8
Підготовка до контрольних заходів (до поточного контролю)	13	
Контрольний захід		
Поточний контроль	ПК1	
Усього годин/кредитів ECTS за першу пол.	**45/1,5**	
Заліковий модуль 2		
Лекція № 9 Екзистенціаліз: Сартра, Камю	**2**	УН1

Лекція № 10 Персоналізм – Бердяєв, Муньє	2	
Лекція № 11 Сутність людського буття та реальності у філософії М.Хайдеггера.	2	УН11
Лекція № 12 Екзистенціалізм та проблеми свободи	2	
Лекція № 13 Екзистенційні проблеми сучасної людини	2	КН7
Лекція № 14 Сучасні морально-етичні колізії в конфліктній психології	2	
Лекція № 15; Проблема смисл життя як екзистенційна проблема	2	ОН5
Лекція № 16 Проблема самотності Людства у Всесвіті	2	КН1
	16 год	
Самостійна робота	**29**	
Підготовка до аудиторних занять	8	
Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях – Специфіка філософської установки у розумінні людини. Екзистенційні проблеми людини.	8	ОН15
Підготовка до контрольних заходів (до поточного контролю)	13	
Контрольний захід		
Поточний контроль	ПК2	
Усього годин/кредитів ECTS за другу пол.	**45/1,5**	
УСЬОГО ЗА СЕМЕСТР	**90/3**	

8. Складова робоча програма дисципліни «Екзистенційна антропологія» кафедри філософія та українознавство для заочної форми навчання

Номер семестру	Розподіл навчального часу, год/кредитів	Аудиторні заняття, годин			Самостійна робота, годин			Форма підсумкового контролю
		всього	у тому числі		всього	у тому числі		
			лекції	практичні		опрацювання розділів програм, які виносяться на самостійне опрацювання	розрахункові завдання в СДН	
1	90/3	8	6	2	82	74	8	залік

Календарний план навчальних занять і робіт

Номер	Вид занять/ робіт	Кількість	Тема занять (лекції, практичного і т. н.), робіт	Література (номер за переліком), гіперпосилання
4	**Аудиторні заняття**			
	Лекція 1	2	Предмет «Екзистенційної антропології» в системі антропологічного знання	(1 –1 7)
	Лекція 2	2	Діалогічна філософія: Бубер, Бахтін	(1 – 17)
	Лекція 3	2	Ясперс про просвітлення екзистенції	(1 –1 7)
	Практичне заняття	2	Екзистенціалізм та проблеми свободи	(1 – 17)
	Самостійна робота			
4	Опрацювання дистанційних лекцій з елементами діяльності	8	1. Середньовічна філософія та місце в ній екзистенційної антропології	https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2378
		8	2. Філософія доби Відродження та місце в ній екзистенційної антропології	https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2378
		8	3. Філософія Нового часу та місце в ній екзистенційної антропології	https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2378
		10	4. Філософські ідеї доби просвітництва	https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2378
		10	5. Німецька класика: ідеалізм та місце в ній екзистенційної антропології	https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2378
		10	6. Німецька класична філософія: матеріалізм та місце в ній екзистенційної антропології	https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2378
		10	7. Філософія науки та місце в ній екзистенційної антропології	https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2378
		10	8. Феномен людської тілесності – М. Понті	https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2378

	Тестові завдання в СДН	4	Тести модульного контролю 1	https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2378
		4	Тести модульного контролю 2	https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2378

Укладач _____ Володимир ХМІЛЬ. «____»_____2022

Зав. кафедри _____Володимир ХМІЛЬ. «____»_____2022

Навчальний відділ._____ «____»_____2022

9. Методи навчання

Лекції є інформаційно-словесними з використанням електронних дидактичних демонстраційних матеріалів (презентацій). Застосовуються на лекції такі методи, як бесіда та евристична бесіда, під час яких використовується чітка система, заздалегідь визначених запитань, які сприяють активному засвоєнню студентами системи фактів, нових понять та закономірностей.

Підготовка до лекції передбачає опрацювання матеріалу попередньої лекції за конспектом, підручником [1-17], системою дистанційного навчання (СДН) «Лідер». https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2378–

Опрацювання розділів програми, які не розглядаються під час лекцій, передбачає підготовку студентами конспекту відповідних тематичних питань. Для цього використовуються, підручники та навчальні посібники [1-17], СДН «Лідер», мережеві інтернет-ресурси https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2378 –

Підготовка до поточного контролю передбачає опрацювання теоретичних питань, перелік яких розміщений в СДН «Лідер» та виконання тестів для самоконтролю. https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2378–

Для отримання і розвитку **соціальних навичок** використовуються наступні методи і заходи на заняттях та під час самостійної роботи:

1) Уміння керувати власним часом (ОН1) сприяє встановлення контрольних термінів написання реферату, планування студентом самостійного темпу роботи над курсом в СДН «Лідер».

2) Здатність приймати рішення (ОН2) розвивається та реалізується студентами на заняттях, під час яких пропонуються різноваріантні завдання або різнотематичні реферати і студенти обов'язково аргументують свій вибір.

3) Здатність чітко формулювати цілі (ОН3) розвивається у студентів під час підготовки та захисту реферату.

4) Позитивному мисленню (ОН4) сприяють лекційні заняття і консультації, на яких лектор проявляє доброзичливе ставлення до студентів.

5) Здатність зрозуміло формулювати думки (КН1) усно і письмово формується на заняттях під час спілкування з викладачем та в процесі виконання письмових завдань самостійної роботи.

6) Для розвитку здатності модерувати обговорення (КН2) викладач проводить заняття так, щоб кожен студент мав змогу керувати обговоренням теми заняття.

7) Здатність відповідати аргументовано (КН3) викладач розвиває у студентів під час обговорення результатів оцінювання рефератів і тестування на контрольних заходах.

8) Вміння вислуховувати усі точки зору (КН4) набувається студентами під час

аудиторних занять, на яких проходить обговорення за темою заняття, а також під час захисту рефератів.

9) Здатність працювати в команді (УН1) розвивається під час занять, на яких студенти об'єднуються у групи для участі в обговоренні заданої теми.

10) Здатність запобігати ризикам (УН4) викладач розвиває у студентів під час аудиторних занять і консультацій, проводячи тематичні бесіди.

10 Методи оцінювання

Вид контролю	Методи діагностики результатів навчання	Бал
ПК 1	Написання контрольної роботи	30-50
	Всього ПК 1	**30-50**
ПК 2	Написання контрольної роботи	30-50
	Всього ПК 2	**30-50**
	Всього	**60-100**

Для запобігання порушення принципів академічної доброчесності (не особисте виконання тестів, списування) тестування в СНД «Лідері» .

За порушення академічної доброчесності із результату, що отримав студент, вираховується 30 % від максимального балу за той захід оцінювання, в якому виявлено порушення. Під час будь-якого методу оцінювання знань студентів, які порушують принципи академічної доброчесності, вони несуть відповідальність за списування аудиторних письмових робіт з залученням зовнішніх джерел інформації, або коли обманюють – видають практичні заняття за свої, що виконані третіми особами. У випадку незгоди з результатами поточного, семестрового контролю здобувач освіти повинен звернутися до екзаменатора за роз'ясненням або незгодою щодо отриманої оцінки. У випадку незгоди з рішенням екзаменатора, здобувач освіти звертається у письмовій формі до декана факультету, або директора ННЦ з умотивованою заявою про незгоду з оцінкою.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Газнюк Л. Філософські етюди екзистенціально-соматичного буття. - К., 2008. - 368 с.
2. Філософія: Світ людини. Курс лекції. – К., 2003
3. Хамітов Н.В. Філософська антропологія. Актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. К., ЦУЛ. - 2020. - 369 с.
4. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу: навч. посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 640 с.
5. Рюс, Жаклін. Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки / пер.з фр. К.: 1998

Додаткова:

6. Бубер М. Я і Ти. – К.: Дух і Літера, 2012.
7. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. – К.: Основи, 2001
8. Рікер П. Сам як інший. – Центр гуманітарних досліджень Національного університету «Київо-Могилянська академія», К., Дух і літера. - 2000. - 458 с.
9. Табачковський В. Полісутнісне homo. - К.: Парапан. - 2005. - 432 с
10. Табачковський В. Г. Людина – Екзистенція – Історія. – К., 1996.

Інформаційні ресурси :

11. .Філософія в Україні - [Електронний документ]. – Режим доступу:
12. Український філософський фонд – [Електронний документ]. – Режим доступу: www.philosophy.ua;
13. Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України http:// [Електронний документ]. – Режим доступу: www.filosof.com.ua;
14. Словник термінів з філософії. URL: http://philosophysss.blogspot.com/p/ blog-page.html
15. Бібліотека Гумер. URL: http://www.gumer.info/
16. Дистпнційний курс дисципліни «Екзистенційна антропологія»: https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2378
17. Наукова бібліотека УДУНТ https://library.ust.edu.ua/uk

**Шшшш

Інформаційні ресури :

- .Філософія в Україні - [Электронный документ]. – Режим доступу:
- Український філософський фонд – [Электронный документ]. – Режим доступу: www.philosophy.ua;
- Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України http:// [Электронный документ]. – Режим доступу: www.filosof.com.ua;
- Словник термінів з філософії. URL: http://philosophysss.blogspot.com/p/ blog-page.html
- Бібліотека Гумер. URL: http://www.gumer.info/

Методологічне забезпечення дисципліни

Глосарій до дисципліни "Основи філософської антропології"
Практичні заняття з "Основ філософської антропології" для магістрантів
Основи філософської антропології. Хрестоматія для магістрантів

Електронні підручники:

Борисова О.В.Соціально-історична антропологія. Луганськ 2009
Поправко О.В. Антропологія : навчальний посібник – Мелітополь:
Головко Б. А. Філософська антропологія: Навч. посібник — К.: ІЗМН, 1997.
Сімонянц Н.О. Антропологія. Сімферополь 2012
Голубович І.В. Проблеми сучасною антропології. Ч. 1. Самовизначення антропології. - Одеса: 2015

- **Рекомендована література**

5. Гуцуляк О.Б. Філософська антропологія: навчально-методичний посібник. - Івано-Франківськ, 2015. - 34 с
6. Вальденфельс Б. Топографія Чужого: студії до феноменології Чужого – К.: ППС-2002, 2004.
7. Гейзінга Й. Homo Ludens. – К.: Основи, 1994.
8. Кебуладзе В. Феноменологія досвіду. – К.: Дух і Літера, 2011.

9. Малівський А. М. Незнаний Декарт: антропологічний вимір у філософуванні: монографія. Дніпро: Герда, 2019. 300 с.
10. Мерло-Понті М. Феноменологія сприйняття. – К.: Український центр духовної культури, 2001.
11. Ренч Т. Конституція моральності. Трансцендентальна антропологія і практична філософія. – К.: Дух і Літера, 2010.
12. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. – К.: Основи, 2001.
13. Борисова О.В. Соціально-історична антропологія: навч. посібник. – Луганськ : Альма-матер, 2007.
14. Сегеда С.П. Антропологія: підруч. [для студ. гуманіт. спец. ВНЗ]. – К. : Либідь, 2009.
15. Ситник О. Культурна антропологія: походження людини і суспільства: посіб. для студ.. – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2012.
16. Ліотар Ж.-Ф. Ситуація постмодерну // Філос. і соц. думка. – 1995. – № 5–6.
17. Марсель Г. Homo viator. – К., 1999.
18. .Хамітов Н.В. Філософська антропологія. Актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. К., ЦУЛ. - 2020. - 369 с.
19. Арендт Г. Становище людини. – Львів: Літопис, 1999.
20. Бубер М. Я і Ти. – К.: Дух і Літера, 2012.

Додаткова:

21. Газнюк Л. Філософські етюди екзистенціально-соматичного буття. - К., 2008. - 368 с.
22. Гомілко О. Метафізика тілесності. - К.: Наукова думка. - 2001. - 340 с.
23. Деріда Ж. Письмо та відмінність. - К., Основи. - 2004. - 602 с.
24. Каюа Р. Людина і священне. - К.: Ваклер, 2003. - 256 с.
25. Леві-Строс. Структурна антропологія. - К.: Основи, 2000. - 387 с.
26. Рікер П. Сам як інший. – Центр гуманітарних досліджень Національного університету
27. «Київо-Могилянська академія», К., Дух і літера. - 2000. - 458 с.
28. Табачковський В. Полісутнісне homo. - К.: Парапан. - 2005. - 432 с.
29. Шепетяк О. Б. Християнська (філософська) антропологія: Курс лекцій. –
30. Львів. Вид. Українського католицького Ун-ту, 2011. – 64 с.
31. Філософсько-антропологічні студії. Щорічник. – Київ, Стілос. - 2016 р
32. Хабермас Ю. Філософський дискурс модерну. - К.: Четверта хвиля. - 2001. - 424 с.

Інформаційні ресури :

- .Філософія в Україні - [Электронный документ]. – Режим доступу:
- Український філософський фонд – [Электронный документ]. – Режим доступу: www.philosophy.ua;
- Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України http:// [Электронный документ]. – Режим доступу: www.filosof.com.ua;
- Словник термінів з філософії. URL: http://philosophysss.blogspot.com/p/ blog-page.html
- Бібліотека Гумер. URL: http://www.gumer.info/
- https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2252 – Лідер
- . https://library.diit.edu.ua/uk Наукова бібліотека УДУНТ

33. Інформаційні ресурси

34. 1. http://www.osvita.org.ua Освітній портал
35. 2. http://www.education.gov.ua офіційний сайт МОН України
36. 3 https://library.diit.edu.ua/uk Наукова бібліотека УДУНТ

4. https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=2252 – Лідер

1. Фуко, М. Наглядати і карати: Народження в'язниці [Текст] / М. Фуко. – К.: Основи., 1998. – 391 с.